

บทบาททางการเมืองไทย

ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ พล.อ.สุจินดา และ พล.ต.จำลอง เข้าเฝ้า

พระองค์ทรงมีบทบาทในการเมืองไทยหลายครั้ง ได้ทรงหยุดยั้งการกบฏ เช่น กบฏยังเติร์ก ในปี พ.ศ. 2524 และ กบฏทหารนอกราชการ ในปี พ.ศ. 2528 กระนั้น ก็ได้ทรงแต่งตั้งหัวหน้าคณะยึดอำนาจหลายคน เช่น พลเอก สุนทร คงสมพงษ์ ในปี พ.ศ. 2534^[57] พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน^[58] ในปี พ.ศ. 2549 และ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา^[59] ในปี พ.ศ. 2557 หัวหน้าคณะยึดอำนาจนอกเหนือจากนี้มิได้รับการแต่งตั้งจาก พระองค์ยกเว้นจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารในเหตุการณ์ รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2500

พระองค์เคยประกาศใช้พระบรมราชโองการประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉินผ่านผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ 1 ครั้ง^[60]ในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2492^[61]จึงมีพระบรมราชโองการยกเลิกสถานการณ์ฉุกเฉิน ผ่านผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เช่นกัน ในวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2492 เนื่องจากเกิดกบฏวังหลวง

และในวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2494 มีการใช้พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้กำลังทหารเพื่อปราบปรามการจลาจลผ่านผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ 1 ครั้ง^[62]^[63]ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ กฎอัยการศึกเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2494 โดยผ่านผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ใช้ในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี^[64]และ ในวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2494 มีพระบรมราชโองการยกเลิกโดยผ่านผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อีกเช่นกัน^[65]เนื่องจากเกิดกบฏแมนฮัตตัน

บทบาททางการเมืองที่สำคัญของพระองค์ อาทิ สมัยรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ^[66]เป็นผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารในเหตุการณ์ รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2500 และในเหตุการณ์ดังกล่าวทรงมีพระบรมราชโองการให้ประกาศกฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรเป็นครั้งแรกในรัชกาลของพระองค์^[67] และเมื่อรัฐบาลทหารของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เกลี้ยอำนาจ รัฐบาลได้ฟื้นฟูพระราชอำนาจพระมหากษัตริย์ โดยอนุญาตให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จออกประชาชนเป็นอันมาก ให้เสด็จประพาสในถิ่นทุรกันดาร และตั้งงบประมาณสนับสนุนโครงการพัฒนาที่พระองค์มีพระราชดำริริเริ่มด้วย นอกจากนี้วันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (5 ธันวาคม) ก็ได้รับการประกาศให้เป็นวันชาติไทย แทนที่วันที่ 24 มิถุนายนอันตรงกับวันที่คณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นผลสำเร็จด้วย^[68] ทั้งนี้ พระยาศรีวิสารวาจา (หุน สุन्दระกุล)องคมนตรี ได้กล่าวต่อมาว่า ไม่เคยมีนายกรัฐมนตรีคนใดที่มีความใกล้ชิดกับพระมหากษัตริย์เท่ากับจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มาก่อนเลย^[69]อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันว่าทรงมีความขัดแย้งกับ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม^[70]เนื่องจากมิได้ทรงเสด็จเป็นประธานงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ

และยังเป็นที่ทราบกันว่า พระองค์ทรงมีบทบาทสำคัญในพฤษภาทมิฬ โดยมีพระบรมราชโองการเรียก พลเอก สุจินดา คราประยูร และหัวหน้ากลุ่มผู้ประท้วงเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย ให้เฝ้า และพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ถ่ายทอดการนี้ออกอากาศสดได้ ในภาพทางโทรทัศน์ พระองค์ทรงขอให้ผู้กระณียุติความ

รุนแรงและนำพาชาดบ้านเมืองไปสู่สันติ และที่สุดก็นำไปสู่การลาออกของพลเอก สุจินดา คราประยูร และการเลือกตั้งทั่วไป^[71]

ในเหตุการณ์ รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2549 พระองค์ทรงมีพระบรมราชานุญาตให้โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ทำการบันทึกภาพและเสียงระหว่างการเข้าเฝ้าของพลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน และคณะ^[72] โดยได้มีการเผยแพร่ภาพและการบันทึกเสียงในครั้งนั้น อย่างไรก็ตามเสียงที่ทรงตรัสนั้นเบามาก จนไม่แน่ใจว่าพระองค์ตรัสอย่างไร นักวิชาการวิจารณ์ว่าการที่ทรงมี พระบรมราชานุญาต ให้ โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ทำการบันทึกภาพและเสียงระหว่างการเข้าเฝ้าของพลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน และคณะ แสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยของพระองค์ต่อการรัฐประหารครั้งดังกล่าว เนื่องจากไม่เคยมีการเผยแพร่ภาพและเสียงที่หัวหน้าคณะยึดอำนาจการปกครองเข้าเฝ้าออกอากาศทาง โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย มาก่อนเลย

ในช่วงหลังรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2549 การตั้งคำถามและการวิจารณ์บทบาทของพระองค์ในวิกฤตการณ์การเมืองไทยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสื่อนานาชาติ^[73] นอกจากนี้ พระองค์ก็ตรัสถึงการเมืองบ้างเล็กน้อยในบางโอกาส^[74]

ในเหตุการณ์รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557 มีการประกาศกฤษฎีกาศึกษาทั่วราชอาณาจักรเป็นระยะเวลายาวนานที่สุดในรัชกาลของพระองค์ โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เวลา 3.00 น.^[75] พระองค์มีพระบรมราชโองการ ยกเลิกกฤษฎีกาศึกษาในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2558^[76] รวมประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาทั่วราชอาณาจักรนานถึง 10 เดือน 11 วัน